

Elérhetetlen tankönyvek? (Segédanyagok a magyar mint idegen nyelv tanításához)

LŐRINCZ BITTER DENISA

BEVEZETÉS

Nyelvtanárként nagyon gyakran találkozom azzal a kérdéssel, hogy van-e létjogosultsága napjainkban a magyar mint idegen nyelv tanításának? Kezdetben jómagam is úgy gondoltam, hogy kevés az érdeklődő, azonban az elmúlt években egy online tanárközvetítő rendszer tagjaként megbizonyosodtam arról, hogy egyre több embert vonz a magyar nyelv. A tanulás azonban viszonylag nehéz a nem intézményes keretek között, távoktatás formájában tanulni vágyó internetes érdeklődők számára, mivel a rendelkezésre álló segédanyagokat egyénileg kell felkutatniuk.

1. ELMÉLETI ALAPVETÉS

Tanulmányomban a magyar mint idegen nyelv tanítását és tanulását támogató tankönyvek és weboldalak elérhetőségével foglalkozom, továbbá egy online tanárközvetítő rendszer segítségével nem intézményes keretek között tanuló néhány diák azzal kapcsolatos véleményét vizsgálom, hogy a rendelkezésre álló források közül melyek érhetőek el számukra, nyelvi tanulmányaik szempontjából melyeket tartják hasznosnak.

Vegyük szemügyre először azokat a tanulmányokat, amelyek a magyar mint idegen tanítására használt tankönyvekkel foglalkoznak. Jónás Frigyes 2007-ben megjelent *Tananyagképzés a magyar mint idegen nyelvben* című tanulmányában a következő könyvekről írja, hogy mértékadóakká váltak az oktatásban: „A Hegyi-féle *Magyar nyelv* (...), az Erdős-féle *Színes magyar nyelvkönyv és munkafüzet*, a Jónás-féle *Magyar nyelv külföldieknek*, a Hlavacska-féle *Hungarolingva* mára tankönyvcsaláddá kifejlesztett sorozata, az Erdős-féle *Halló, itt Magyarország* kazettás kiegészítéssel, a Durst-féle *Lépésenként magyarul* – auditív percepció és produkció – kiegészítésekkel ellátott tankönyvsorozat” (JÓNÁS 2007: 68). Megjegyzi, hogy vannak még további értékes két- és egy nyelvű könyvek, ám ezeket nem említi tanulmányában. Durst Péter *Lépésenként magyarul. Második lépés* (2006) című tankönyvének kritikai elemzésére is sort

kerít, és a szerzőről úgy véli, hogy: „... korunk magyar mint idegen nyelvi tananyagszerzésének egyik legifjabb, egyben leghatékonyabb úttörője, aki modern, kommunikatív tananyagok közreadásával igyekszik előmozdítani szakterületünk ügyét” (JÓNÁS 2007: 67).

Gedeon Márta *A magyar nyelvkönyvek az idő fogságában* című tanulmányában (2011) az 1957 óta megjelent nyelvkönyveket állítja időrendi sorrendbe, és felteszi a kérdést: vajon a tankönyvek elavulása természetes folyamat-e? A tanulmány a következő köteteket, ill. tankönyveket említi: Eugeniusz Mroczko: *Język węgierski dla początkujących*, Erdős József – Prileszky Csilla: *Halló, itt Magyarország!*, Kovácsi Mária: *Itt magyarul beszélnek*, Durst Péter: *Lépésenként magyarul*, PONS Self-study sorozat, Szita Szilvia – Görbe Tamás: *Gyakorló magyar nyelvtan*, illetve a Hungaro Lingua kötetei. Az elavulási tényezők kapcsán a szerző arra a következtetésre jut, hogy: „A változások tempóját, tartalmát a társadalmi, gazdasági, politikai, kulturális változások szabják meg. (...) Minél több ideológia kerül bele egy tankönyvbe, annál gyorsabban elavul. A modern nyelvkönyvek is az idő fogságában születnek: a kor nyelvészeti, metodológiai divatjai rányomják bélyegüket a nyelvkönyvekre. Mindig várjuk tehát az újabbakat – és ez így is van rendjén” (GEDEON 2011).

Fontosnak tartom megemlíteni Bohus Ágnes *Segédanyagok használata a magyar mint idegen nyelv oktatásában (Egy előremutató vizsgálat és továbbfejlesztési lehetőségei)* című tanulmányát is, amely a Balassi Bálint Magyar Kulturális Intézetben készített felmérések alapján ismerteti a tanulóközönség igényeit, elvárásait. A tanulmányban konkrétan meg nem nevezett segédanyagok használatával kapcsolatban az alábbi következtetéseket fogalmazza meg: „A klasszikusnak mondható tananyagcsomagok kapcsán a legnagyobb hiányosság a segédanyagok terén mutatkozik (...), nem minden magyarul tanuló jár nyelvtanfolyamra vagy nyelvtanárhoz. A migráció erősödésével egyre több olyan munkavállalóval kell számolnunk, akiknek talán önképzésre volna alkalmuk, de szervezett nyelvoktatásban nem vesznek részt (...). Az idegennyelv-tanulásban igazán fontos szerepet töltenek be más nyelvek esetében is a különböző kiegészítő segédletek, ennek megvalósulásához azonban még további lépéseket kell tenni” (BOHUS 2009: 33–34).

Az internet szerepe a magyar mint idegen nyelv tanításában nem kérdéses. Az online nyelviskolákat napról napra többen keresik fel, így nő az igény a webes alkalmazások iránt is. Egyre több tanuló szeretne magánúton, nem intézményes keretek között tanulni. Erre azonban webes alkalmazások terén még nem áll készen a magyar mint idegen nyelv ingyenesen elérhető tananyagtára. A továbbiakban vegyük sorra a webes segédanyagokkal foglalkozó tanulmányokat!

Zsubori Andrea *Az internet mint a magyar nyelv tanulásának lehetséges terepe* (2005) c. tanulmányában említést tesz Aaron Rubinról, a Harvard Egyetem tanáráról, aki nyelvész végzettségű, s több éves tanári tapasztalattal rendelkezik. Rubin 1997-ben összeállított kilenc magyar nyelvleckét, amire elmondása szerint azért volt szükség, mert úgy vélte, az elérhető tankönyvek között nincs megfelelő.

Zsubori tanulmányában az akkor elérhető weboldalakra, internetes nyelvleckékre és nyelviskolák online szolgáltatásaira is kitér. A következő nyelvleckéket említi meg:

- www.hungarotips.com/hungarian
- www.hungaroport.hu
- www.people.fas.harvard.edu/~arubin/hungarian.html
- www.kaleidovox.hu

Az alábbi forrásokról már segédanyag címszó alatt tesz említést:

- www.travel-net.com/~whitelaw/hungary/lang2.htm
- www.travlang.com/languages
- www.transparent.com
- www.unforgettablelanguages.com
- www.uberzetsung.at/twister/hu.htm
- www.notam02.no/~hcholm/altlang/ht/Hungarian.html

Kiemeli, hogy tanulmánya minden bizonnyal nem fedi a teljes kínálatot. Zsubori pozitívként általánosságban egy fő vonást emel ki: „Léteznek már a magyar mint idegen nyelv oktatására készült online anyagok, s nemcsak léteznek, de felhasználói körük is van. Ez mindennél jobban jelzi, hogy igény és szükség lenne a magyar nyelvet és kultúrát együtt bemutató, a nyelvtanulást lehetővé tevő oldalra” (ZSUBORI 2005: 236).

Németh Szabolcs *Az internet szerepe a magyar mint idegen nyelv oktatásban* (2011) c. tanulmányában két konkrét weblappal bővíti Zsubori Andrea listáját: „Zsubori Andrea *Az internet mint a magyar nyelv tanulásának lehetséges terepe* című tanulmányában részletesen elemzi szinte az összes internetes oldalt, amely a tanulmány megírásának idején (2005) elérhető volt (...). A tanulmány megjelenése óta azonban létrejött két olyan weblap, amelyeket kimondottan a magyar nyelv oktatására terveztek” (NÉMETH 2011: 71). Az egyik a www.magyarora.com, a másik pedig az *E-magyarul* (NÁDOR et. al. 2008) elnevezésű interaktív felülettel rendelkező e-tananyag.

Sólyom Réka (2013) tanulmányában egy konkrét nyelvtanuló esetén keresztül szemlélteti az elérhető digitális tananyagokat, amelyek a következők: *eMagyarul1*, *eMagyarul2*, *eMagyartanár*, www.magyarora.com és www.kaleidovox.hu.

2. A KUTATÁS

Már a fentiekből is jól látszik, hogy a magyar mint idegen nyelv oktatására sok nagyon hasznos tankönyv és elektronikus segédanyag készült, de saját kutatásaim alapján ez még világosabb, hiszen hosszas internetes böngészés után a fenti tankönyvlistát 15, a weboldallistát pedig 16 elemmel tudtam bővíteni. Lássuk először a fenti tanulmányokban nem szereplő szótárakat, fráziskönyveket, tankönyveket: Helen Davis – Szabó Helga: *Beginner's Hungarian dictionary*; Maruszkai Judit: *Szó, ami szó*; Pelcz Katalin – Szita Szilvia: *1 szó mint 100*; Varga Cs. Gróf A. – Szende V. – Vidéki E.: *Kiliki a Földön*; D. L. Ellis – A. Cheyne: *Just enough Hungarian*; Hegedűs Rita: *Magyar mozaik – Magyar nyelvkönyv haladóknak*; Lakos Dorottya: *Magyar nyelvkönyv külföldieknek*; Törkenczy Miklós: *Practical Hungarian Grammar*; Bencze Ildikó: *Magyar nyelvi tesztek*; Pontifex Zsuzsa: *Teach yourself Hungarian*; Laczkó Tibor: *Magyar üzleti nyelvkönyv*; Georges Kassai – Szende Tamás: *Hungarian with ease*; Kiss Gabriella – Molnár Ilona: *Jó szórakozást magyarul!*; Mayer Christina: *Hungarian Phrasebook*; Richard Burian: *Chambers Hungarian Phrasebook*.

A tanulmányokban nem említett weboldalak, nyelvleckék, a magyar kultúra ismertetésére szolgáló oldalak, tanári segédanyagok közül az első 8 magyar, a második 8 pedig angol tárgyszókkal való keresés eredménye:

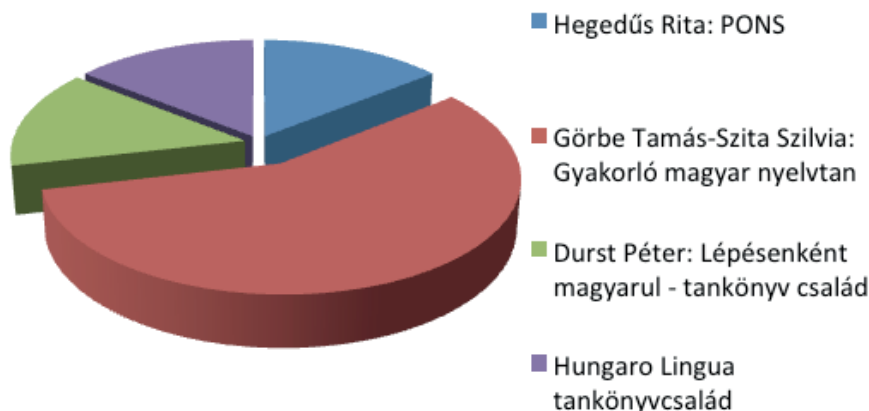
- www.digitaldialects.com/Hungarian.htm,
- <http://teachhungarianculture.blogspot.sk>,
- www.mid-van.hu,
- www.worddoor.com,
- <http://www.egyutthalado.uni-miskolc.hu/megrend.html>,
- <http://bme-tk.bme.hu/other/kuszob>,
- www.uebersetzung.at/twister/hu.htm,
- <http://ungarischalsfremdsprache.blogspot.sk>,
- www.101languages.net,
- <http://hungarianspectrum.wordpress.com>,
- www.loecsen.com,
- www.personal.psu.edu/adr10/hungarian.html,
- www.internetpolyglot.com,
- www.fluentin3months.com,
- <http://livemocha.com>,
- www.letslearnhungarian.net

Azt, hogy az egyes weblapok mire szolgálnak és kiknek íródtak, jelen tanulmányban nem vizsgálom, mivel most csak az elérhetőség/elérhetetlenség kérdésére és a lehető legtöbb tananyag felkutatására fókuszálok.

A kutatás gyakorlati részét egy rövid, öt kérdésből álló kérdőív kiértékelése képezi. A kérdőívet kitöltő 6 adatközlő a magyart mint idegen nyelvet egy online tanárközvetítő rendszer segítségével, nem intézményes keretek között tanuló, angol anyanyelvű, de más-más országban élő (Írország, Amerika, Ausztrália, Anglia, Svájc, Új-Zéland) diák. Az online tanárközvetítő rendszer az egyéni (one-to-one teaching) foglalkozásokat preferálja, a rendszerben lévő tanárok mindegyike az anyanyelvét tanítja, de mellette még legalább egy idegen nyelvet is kell beszélnie. Ha valaki magyart mint idegen nyelvet szeretne tanulni, több tanár közül is választhat, individuális tanterv szerint tanulhat. A diákok tehát nem vesznek részt csoportos foglalkozásokon, nem állnak kapcsolatban egymással (ami adatközlőimre is igaz), így egy-egy tanár tanulói (saját nyelvi szintjüknek megfelelően) más-más tankönyveket, weboldalakat ismerhetnek. Azért választottam mintának egy online tanárközvetítő rendszer néhány diákját, mert úgy gondolom, hogy a magyar mint idegen nyelv tanulása iránt nem csökken a kereslet, csak az érdeklődők kiszorulnak az intézményes keretek világából, és otthonról, a telefonjukról akarnak elérni kultúrákat, tananyagokat, tanárokat, ami nagyon nehéz.

Előfeltevéseim szerint a tanulók viszonylag kevés a magyar mint idegen nyelv tanulását támogató tankönyvet és weboldalt ismernek, ami leginkább a korlátolt keresési feltételeknek köszönhető (angol címszavas böngészéssel kevesebb találat érhető el).

Az adatközlőknek a kérdéseket anyanyelvükön (angolul) kellett megválaszolniuk. Az első kérdésben arra kerestem a választ, hogy melyek azok a tankönyvek, weboldalak és tananyagok, amelyeket ismernek és használnak vagy használtak tanulmányaik során. A diákok által ismert tankönyvek a következők: Carol H. Rounds: *Hungarian An Essential Grammar*; Carol H. Rounds and Erika Solyom: *Colloquial Hungarian The Complete Course For Beginners*; **Görbe Tamás** – Szita Szilvia: *Gyakorló magyar nyelvtan*; Éva Szabó: *Hungarian Practical Dictionary*; Kurucz Alica: *Beszélgessünk!*; Hungaro Lingua tankönyvcsalád; Pelcz Katalin – Szita Szilvia: *1 szó mint 100*; Kiss Gabriella – Molnár Ilona: *Jó szórakozást magyarul!*; Durst Péter: *Lépcsőként magyarul* tankönyvcsalád; PONS Hungarian.

1. grafikon: A négy könyv ismerete az adatközlők körében

A tanulók által ismert és használt tankönyveket összevettem a bővített listámon szereplőkkel, és négy egyező elemet találtam:

- Görbe Tamás – Szita Szilvia: Gyakorló magyar nyelvtan
- Hegedűs Rita: PONS Hungarian
- Durst Péter: Lépésenként magyarul – tankönyvcsalád
- Hungaro Lingua tankönyvcsalád

A tanulók összesen 10 könyvet említenek meg (átlagosan 1,66 db), de csak Görbe Tamás és Szita Szilvia *Gyakorló magyar nyelvtana* jelenik meg mindegyiküknél. Érdekes lenne megtudni, hol bukkantak rá: valószínűsítem, hogy az interneten, hiszen ott nagyon könnyen megtalálható, megrendelhető. A bővített listán szereplő tankönyvek és egyéb kiadványok száma 23, a tanulók által felsoroltaké pedig összesen 10. A 23 tankönyvből a diákok azonban csak 6-ot ismernek (26%), ami azt jelenti, hogy az eddigi listát ők is további 4 elemmel bővítik: Carol H. Rounds: *Hungarian An Essential Grammar*; Carol H. Rounds and Erika Solyom: *Colloquial Hungarian The Complete Course For Beginners*; Éva Szabó: *Hungarian Practical Dictionary*; Kurucz Alica: *Beszélgessünk!*. Tanulmányomban tehát 27 olyan tankönyv jelenik meg, amelyek potenciálisan használhatóak, a legnagyobb valószínűség szerint azonban ez a szám sem fedi a teljes interneten fellelhető kínálatot.

Az első kérdésre adott válaszban az adatközlők az általuk ismert és használt weboldalaikat is feltüntették, amelyek a következők:

- www.verbix.com/languages/hungarian
- <http://www.byki.com/fls/free-hungarian-software-download.html>
- www.livemocha.com
- www.quizlet.com
- <http://www.hungarianreference.com>
- www.magyarora.com
- <http://szotar.sztaki.hu/english-hungarian>
- <http://en.wiktionary.org/wiki/izsik#Hungarian>
- <http://www.uebersetzung.at/twister/hu.htm>

A bővített listán szereplő online segédanyagok száma 30, a tanulók által felsoroltaké pedig összesen 9 (átlagosan 1,5 db). A 30 webes felületből a diákok azonban csak 3-at ismernek (10%), bár további 4 (a 2 online szótáron kívül) hivatkozással bővíteni tudták a listát.

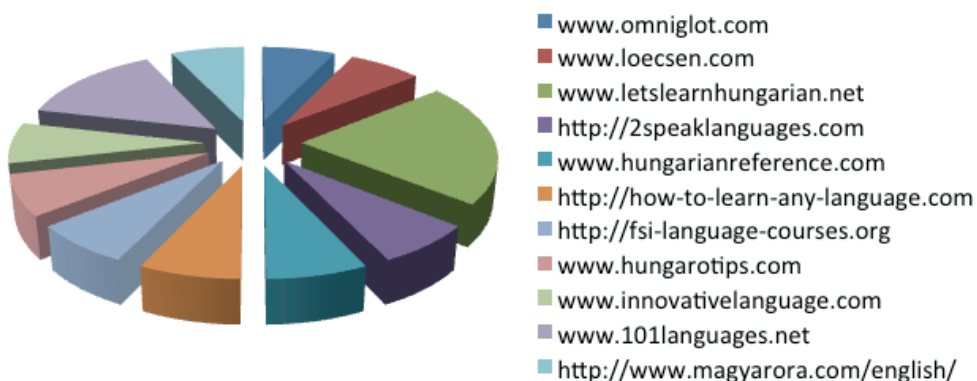
Ahogy az 1. ábra mutatja, csupán 1 olyan weboldal van, amelyet a diákok is és a tanulmányok is feltüntetnek, és 2 olyan, amit az adatközlők és én is ismerünk. A www.livemocha.com weboldalt nem ismerhetik a közös tanulási felületről, ellenben a másik két találat esetében az adatközlők 50%-nál lehetett befolyásoló tényező, hogy az online rendszer, ahol tanulnak, segédanyagként feltünteti.

1. ábra: Az adatközlők találatai és a tanulmányban említett weboldalak közti egyezés

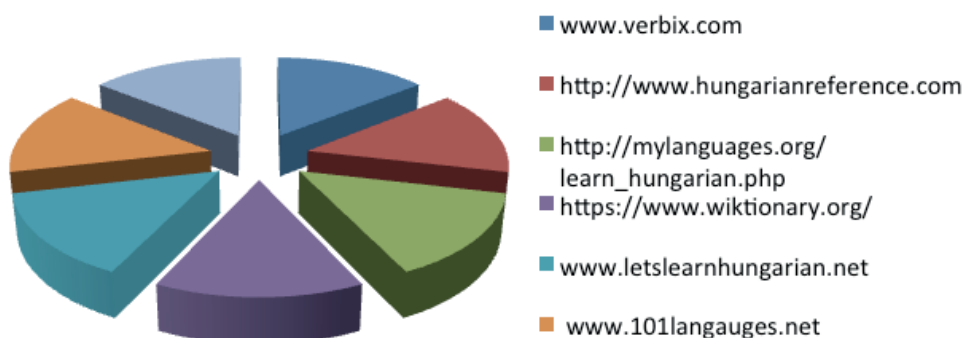
A kérdőív második kérdésében arra kértem az adatközlőket, hogy nyissák ki a böngészőt, és írják fel, milyen segédanyagot találnak a témával kapcsolatban. A diákok tetszés szerinti nyelven kereshettek a böngészőben, de saját bevallásuk szerint csak az angol nyelvet használták. Összességében 11 hivatkozást tüntettek fel (kevés azonos találat), és ahogy a 2. grafikonon is látszik, a www.letslearnhungarian.net oldalt találták meg a legtöbben.

Az általam összeállított lista 30 eleméből célirányos böngészés után is csak további 5-öt találtak meg (az előbbi feladatban említett 3 találat mellett), vagyis a tananyagtartalmak 27%-át. Az első és a második kérdés kiértékelése után tehát bővült a listánk (4+5), így jelen tanulmányban összesen 39 hasznos URL-cím található. Az a feltételezésem, miszerint az adatközlők kevés tananyagtartalmat érnek el, ill. hogy csak angol címszavakkal böngésznek, teljesülni látszik. Azon feltételezésem azonban, hogy a kevés találat az angol címszavas böngészés eredménye nem igaz, ugyanis angol nyelvű kereséssel is megtaláltak olyan oldalakat, melyeket én magyar tárgyszós kereséssel.

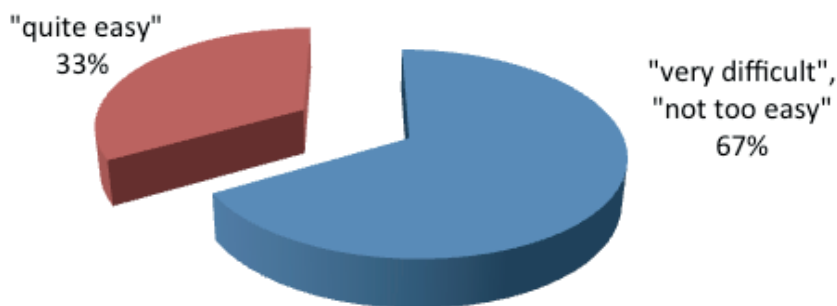
2. grafikon: A diákok által talált weboldalak

A kérdőív harmadik kérdésében a diákokat arra kértem, hogy említsenek meg 1, legfeljebb 2 olyan weboldalt, amelyet a leghasznosabbnak tartanak. Ahogy a 3. grafikonból látszik, egy weboldal sem emelhető ki, mivel mindegyik adatközlő mást tartott hasznosnak.

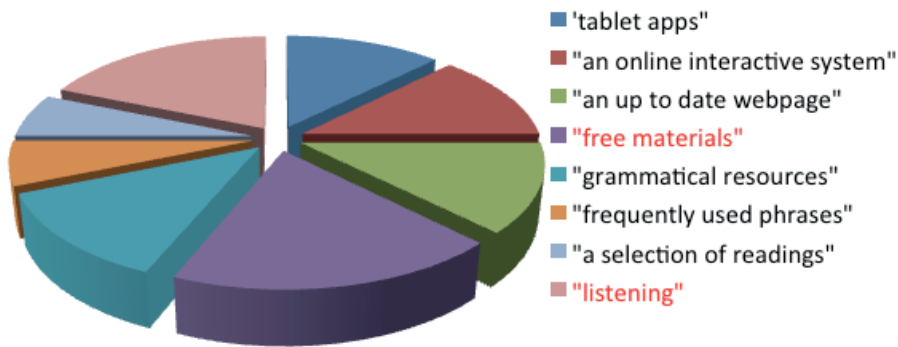
3. grafikon: A diákok által hasznosnak tartott weboldalak

A kérdőív negyedik kérdése kapcsán az adatközlőknek azt kellett meghatározniuk, hogy mennyire találják könnyűnek/nehéznek a témával kapcsolatos böngészést. A 4. grafikon mutatja, hogy az adatközlők 67%-a gondolja úgy, hogy a hasznos segédanyagok felkutatása az interneten nem könnyű/nagyon nehéz.

4. grafikon: A böngészés nehézségi foka

A kérdőív utolsó kérdésénél az adatközlőknek le kellett írniuk, hogy véleményük szerint milyen internetes segédanyagok lennének hasznosak a tanulni akarók számára. Az 5. grafikonon azt látjuk, hogy több javaslat is érkezett, legtöbbször a hallás utáni szövegértő feladatokat, valamint az ingyenesen letölthető alkalmazásokat hiányolják.

5. grafikon: Az adatközlők által hasznosnak talált segédanyagok

ÖSSZEGZÉS

Az adatközlők együttesen a tanulmányokban megjelenő és az általam talált tankönyveknek (27), weboldalnak (39) kb. az egynegyedét ismerik, mégis új elemekkel tudták bővíteni a listát. Ha azonban az egy főre eső átlagokat nézzük, akkor az adatközlők csak 1-2 tankönyvet és ugyanennyi weboldalt ismernek, ami a célirányos böngészés után sem változik számottevően: a weboldalismeret átlagosan 3-ra nő, a tankönyvismeret azonban nem módosul. Tehát azon feltételezésem, hogy a nem intézményes keretek között tanuló diákok kevés tananyag-tartalmat ismernek és érnek el, a vizsgált csoport esetében igaznak bizonyult, ahhoz azonban, hogy általános következtetéseket lehessen levonni, további mintavételre van szükség.

A feltételezésem azon része, mely szerint az angol címszavas böngészéssel kevesebb találat érhető el, nem bizonyult igaznak. Ahhoz azonban, hogy kiderüljön, hogy az angol vagy a magyar nyelvű keresés találati hatékonysága, további kutatásokra és vizsgálatokra van szükség, hiszen ha százalékos arányban kevésnek is mondható az adatközlők találatainak száma, az nem feltétlenül jelenti azt, hogy minőségileg sem elegendő. A továbbiakban tehát azt is meg kell vizsgálni, hogy az adatközlők által használt tankönyvek és weboldalak milyen minőségűek, vagyis hogy a diákok angol címszavas kereséssel találnak-e saját nyelvi szintjüknek megfelelő tananyag-tartalmakat.

Tanulmányom adatai azt mutatják, hogy érdemes tovább kutatni az elérhetőség/elérhetetlenség kérdését, valamint elgondolkodni azon, hogy hogyan népszerűsítsük a tankönyveket, hogyan feleljünk meg az egyre igényesebb tanulók elvárásainak a webes és a telefonos alkalmazások terén is.

IRODALOM

BOHUS ÁGNES 2008. Segédanyagok használata a magyar mint idegen nyelv oktatásában (Egy előremutató vizsgálat és továbbfejlesztési lehetőségei). *Hungarológiai Évkönyv*. 9. évf., 1.sz. 26–35p. http://epa.oszk.hu/02200/02287/00009/pdf/Hungarologiai_Evkonyv_09_026-035.pdf (letöltés ideje: 2014. 10. 26.)

GEDEON MÁRTA 2011. A magyar nyelvkönyvek az idő fogságában. *Órszavak*. http://www.nyeom-szsz.org/orszavak/pdf/07_gedeon_m_magyar_nyelvkonyvek.pdf (letöltés ideje: 2014. 10. 26)

- JÓNÁS FRIGYES 2007. Tananyagkészítés a magyar mint idegen nyelvben. *THL2* 2007/1–2, 67–76 p. <http://epa.oszk.hu/01400/01467/00003/pdf/067-075.pdf> (letöltés ideje: 2014. 06. 09.)
- NÉMETH SZABOLCS 2011. Az internet szerepe a magyar mint idegen nyelv oktatásban. In: I. Koutn – P. Nowak (red.): *Język, Komunikacja, Informacja – Language, Communication, Information* 5. 69–77 p. <https://repozytorium.amu.edu.pl/jspui/bitstream/10593/4349/1/06-Nemeth.pdf> (letöltés ideje: 2014. 09.30.)
- SÓLYOM RÉKA 2013. *Digitálistananyag-használat a magyar mint idegen nyelv oktatásában*. In: Dringó-Horváth – N. Császi (szerk.): *Digitális tananyagok – Oktatásinformatikai kompetencia a tanárképzésben. Egy szakmai nap eredményei*. Károli Gáspár Református Egyetem, L>Harmattan Kiadó. Budapest. 122–137. p. http://www.kre.hu/ebook/dmdocuments/oktatasi_segedanyag/chap_10.html (letöltés ideje: 2014. 10. 30.)
- ZSUBORI ANDREA 2003. Az internet mint a magyar nyelv tanulásának lehetséges terepe. *Hungarológiai Évkönyv* 6.évf., 1.sz. 213–239. p. http://epa.oszk.hu/02200/02287/00006/pdf/Hungarologiai_Evkonyv_06_213-239.pdf (letöltés ideje: 2014. 06. 09.)

AZ ISMERTETETT TANKÖNYVEK LISTÁJA

- ERDŐS JÓZSEF 2007. *Színes magyar nyelvkönyv*. Balassi Bálint Intézet. Budapest.
- JÓNÁS FRIGYES 1992. *Magyar nyelv külföldieknek*. OMINYOM BT: ELTE TTK. Budapest.
- HLAVACSKA et al. 1991. *Hungarolingua1. – magyar nyelvkönyv*. Debreceni Nyári Egyetem.
- ERDŐS JÓZSEF – PRIBELSZKY CSABA 2006. *Halló, itt Magyarország!* Akadémiai kiadó. Budapest.
- DURST PÉTER 2005. *Lépcsénként magyarul 1. – magyar nyelv külföldieknek*. Szegedi Tudományegyetem. Szeged.
- KOVÁCSI MÁRIA 2001. *Itt magyarul beszélnek III-IV*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest.
- SÁNTHA MÁRIA 2007. *Pons Beginner's Course – Hungarian*. Debreceni Egyetem. Debrecen.
- SZITA SZILVIA – GÖRBE TAMÁS. 2009. *Gyakorló magyar nyelvtan*. Akadémiai kiadó. Budapest.
- HELEN DAVIS – SZABÓ HELGA. 2013. *Beginner's Hungarian dictionary*. Holnap Kiadó. Budapest.
- MARUSZKI JUDIT 2012. *Szó, ami szó*. Akadémiai kiadó. Budapest.
- PELCZ KATALIN – SZITA SZILVIA 2011. *1 szó mint 100*. Akadémiai kiadó. Budapest.
- VARGA et al. 2006. *Kiliki a Földön*. Akadémiai kiadó. Budapest.
- D. L. ELLIS – A. CHEYNE. 2005. *Just enough Hungarian*. Corvina Kiadó. Budapest.
- HEGEDŰS RITA. 2005. *Magyar mozaik – Magyar nyelvkönyv haladóknak*. Akadémiai kiadó. Budapest.
- LAKOS DOROTTYA. 1998. *Magyar nyelvkönyv külföldieknek*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest.
- TÖRKENCZY MIKLÓS. 2008. *Practical Hungarian Grammar*. Corvina kiadó. Budapest.

- BENCZE ILDIKÓ. 2001. *Magyar nyelvi tesztek*. Aula Kiadó.
- PONTIFEX ZSUZSA. 2005. *Teach yourself Hungarian*. Hodder and Stoughton.
- LACZKÓ TIBOR – RÁCZ EDIT. 2005. *Magyar üzleti nyelvkönyv*. Debreceni Nyári Egyetem.
- GEORGES KASSAI – SZENDE TAMÁS. 2006. *Hungarian with ease*. Assimil Hungaria.
- KISS GABRIELLA – MOLNÁR ILONA. 2009. *Jó szórakozást magyarul!*. Molilla Könyv Kft.
- MAYER CHRISTINA. 2005. *Hungarian Phrasebook*. Lonely Planet.
- RICHARD BURIAN – KINGA MAIOR. 2008. *Chambers Hungarian Phrasebook*. Chambers Harrap.
- CAROL H. ROUNDS. 2008. *Hungarian An Essential Grammar*. Routledge.
- CAROL H. ROUNDS AND ERIKA SOLYOM 2002. *Colloquial Hungarian The Complete Course For Beginners*. Routledge.
- SZABÓ ÉVA 2005. *Hungarian Practical Dictionary*. Hippocrene Books.

ABSTRACT

INACCESSIBLE MATERIALS

This paper deals with inaccessible materials relating to the teaching of Hungarian as a foreign language. There are a number of textbooks, workbooks, web pages and other materials to assist the teaching of Hungarian as a second language. The author searched for a number of accessible materials on the internet. In this research a questionnaire was used which was filled in by students that learn Hungarian through an online system. They do not attend a language school or participate in an online community, they prefer one-to-one teaching. They have little or no help while looking for a useful material. They are from different countries ranging from the USA to Australia. In conclusion students use only about 15 percent of useful web pages and books that the author found on the internet.